

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/501

Έν Καισαριανῇ τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 2025

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 315η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους
τούς Ἱερολογιωτάτους Διακόνους
καί τίς Ὁσιώτατες Μοναχές
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

**Θέμα : «Περί τῆς 103ης ἐπετείου
τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς» (1922-2025).**

Τὴν Κυριακὴ 7 Σεπτεμβρίου 2025, πρὸς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ σύμφωνα μέ τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 2556/5.7.1993 Ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτελοῦμε τὴν μνήμη τῶν Ἐθνοϊερομαρτύρων Μητροπολιτῶν Σμύρνης Χρυσοστόμου, Μοσχονησίων Ἀμβροσίου, Κυδωνιῶν Γρηγορίου, Ἰκονίου Προκοπίου καί Ἐπισκόπου Ζήλων Εὐθυμίου καί τῶν λοιπῶν Κληρικῶν καί Λαϊκῶν ποὺ ὑπέστησαν βίαιο καί μαρτυρικό θάνατο κατὰ τὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ (1922).

Κατὰ τὸ διανυόμενον ἔτος συμπληρῶνται 103 χρόνια ἀπὸ τὰ θλιβερά γεγονότα ἀπὸ τῆς ἐπισυμβάσης κατὰ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1922 Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων μας ἀπὸ τίς ἐστίες τους καί τοὺς τόπους τους στὴ Μικρὰ Ἀσία, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐπὶ τρεῖς χιλιάδες καί πλέον ἔτη.

Στὸ *πρῶτο μέρος* θὰ προσεγγίσουμε θεολογικά τὸ νόημα τῆς θυσίας στὴν Ἐκκλησία μας, ἔτσι ὅπως ἀποτυπώθηκε ἀπὸ τὸν θεηγόρο ἀπόστολο Παῦλο.

Στὸ *δεύτερο μέρος* θὰ ἀναφερθοῦμε στὰ παθήματα καί στὴν αὐτοθυσία τῶν Ἀγίων Ἱεραρχῶν μαρτύρων τῆς πίστεως

Μέρος Α΄ .

“ Πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,

ἵνα καί αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου ”

(β΄ Πρὸς Τιμόθεον β΄ 10).

Οἱ θεσπέσιοι αὐτοὶ λόγοι τοῦ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου ἤχουν ἀκόμη καί σήμερα στὰ ὦτα καί τὸ νοῦν μας.

Σήμερα Κυριακή πρό της Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, κατά τήν ὁποίαν ἡ Ἁγία Μητέρα μας Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά βιώσουμε τό μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, τήν λυτρωτική θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, νά ἐμπνευσθοῦμε ἀπό αὐτή καί νά ἐνισχυθοῦμε ἀγωνιζόμενοι τόν καλό ἀγῶνα τῆς πίστεως καί τῆς ἀρετῆς.

Σήμερα, ἐπίσης, ἡ μνήμη τῆς Ἐκκλησίας στρέφεται καί πρός τά σεβάσματα πρόσωπα, τοῦ κορυφαίου μάρτυρος Ἱεράρχου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου καί τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν: Κυδωνιῶν Γρηγορίου, Μοσχονησιῶν Ἀμβροσίου, Ἰκονίου Προκοπίου, Ζήλων Εὐθυμίου καί ὄλων τῶν κληρικῶν καί λαϊκῶν ἀδελφῶν μας, οἱ ὅποιοι ἐτελείωσαν τόν ἐπίγειον βίον τους μέ μαρτύρια, διωγμούς, βασανιστήρια κατά τήν περίοδο ἐκείνη τῆς μεγάλης καταστροφῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς ἐξορίας τῶν Πατέρων μας ἐκ τῶν πατρογονικῶν ἐστιῶν τους κατά τόν Αὐγούστο – Σεπτέμβριο τοῦ ἔτους 1922.

“ Πάντα ὑπομένω διά τούς ἐκλεκτούς, ἵνα καί αὐτοί σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου ” (Πρός Τιμόθεον Β΄ β΄ 10).

Μέ τούς λόγους αὐτούς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στά δικά του παθήματα, τίς δικές του ταλαιπωρίες, ὅλες τις θυσίες του, τῶν ὁποίων ἀποκορύφωμα ὑπῆρξε ἡ σύλληψη, ἡ φυλάκισή του καί ὁ μαρτυρικός θάνατός του. Ὁ Ἀπόστολος, ἀναφέρει ὅτι ὑπομένει ὅλα αὐτά πρός χάριν τῶν ἐκλεκτῶν, πρός χάριν τῶν χριστιανῶν, ἐρμηνεύοντας μέ τά λόγια αὐτά τό νόημα τῆς θυσίας του, ὅτι ὅλος ὁ κόπος, ἡ ἀγωνία, οἱ ταλαιπωρίες του ἀποσκοποῦσαν στήν σωτηρία τῶν ψυχῶν καί στήν συμμετοχή τῶν πιστῶν στήν αἰώνια δόξα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ αὐτοθυσία εἶναι χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν γνησίων καί αὐθεντικῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει σκοπό τήν σωτηρία τῶν ψυχῶν.

Είναι δέ επίκαιρα τά λόγια αυτά τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καί στήν περίπτωση τοῦ Ἀγίου Χρυσόστομου Μητροπολίτου Σμύρνης, διότι καί τό δικό του μαρτύριο σ' αὐτό ἐπέβλεπε. Ὁλόκληρος ἡ ζωή του ὑπῆρξε μία θυσία γιά τό εὐσεβές Γένος τῶν Χριστιανῶν, γιά τό ἀγαπημένο ποίμνιό του. Θυμόμαστε, ὅτι ὁ μακάριος ἐκεῖνος καί γενναῖος Ἱεράρχης, ὅπως ὁ Μωϋσῆς προτίμησε νά συγκακουχῇται μέ τόν πιστό λαό παρά νά ἔχει πρόσκαιρη ἀπόλαυση τῆς ζωῆς καί τῶν τιμῶν (*«συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν»* (Πρός Ἑβραίους ια' , 24-25) . Τό ἴδιο ὑψηλό, γενναῖο καί αὐτοθυσιαστικό φρόνημα ἐπέδειξαν καί οἱ λοιποὶ Ἱεράρχες τῶν Μικρασιατικῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Αὐτή ἡ προοπτική τοῦ μαρτυρίου του ἀποδεικνύει, ὅτι ὑπῆρξε ὁ Ἅγιος Χρυσόστομος Μητροπολίτης Σμύρνης καί οἱ ἄλλοι Ἱεράρχες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὄχι μόνο διάδοχοι στούς θρόνους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἀλλά καί μέτοχοι στούς τρόπους τῆς ἀποστολικῆς ζωῆς καί διακονίας. Ἐζησαν καί ἐτελειώθησαν ἀποστολικῶς ἐργαζόμενοι πάντοτε γιά τίς ἀθάνατες ψυχές, *«ὑπέρ ὧν ὁ Χριστός ἀπέθανεν πρῶτος»* (Πρβλ. Πρός Ρωμαίους ε' 8). Ὁ χριστιανός ζεῖ μέ τήν προοπτική τῆς οὐρανίου πατρίδος καί αἰωνίου πόλεως, γιά τήν ὁποία συνεχῶς ἐτοιμάζεται. Εἶναι οὐρανοπολίτης, ὡς μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας, καί ἔτσι ὑπερβαίνει κάθε τί κοσμικό καί γήϊνο.

Τέλος, σημειώνουμε, ὅτι οἱ Πατέρες μας ἐκλήθησαν Μικρασιάτες, διότι ὄχι μόνο κατάγονταν ἀπό τήν Μικρά Ἀσία, ἀλλά καί διότι ἦταν φορεῖς τοῦ Μικρασιατικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔφερε καί φέρει δύο ἔντονες ἐπιδράσεις, αὐτές τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς ἄρρηκτα συνεδεδεμένους καί συμπορευομένους στήν ἱστορία καί τήν κοινωνία.

Μέρος Β .

Ἡ θλιβερή ὅμως αὐτή ἐπέτειος ἐπαναφέρει στήν μνήμη μας τοὺς μάρτυρες τῆς πίστεως, τοὺς Ἁγίους:

1. Τόν Ἐθνοϊερομάρτυρα Ἅγιο Χρυσόστομο, Μητροπολίτη Σμύρνης.

Ὁ γενναῖος καί θεῖος αὐτός Ἱεράρχης παρεδόθηκε ὡς ἐξιλαστήριο θῦμα στό μαινόμενο ἐναντίον του τουρκικό ὄχλο, ὁ ὁποῖος δεινῶς προπηλακιζόμενος ἀνεσκολοπήθη βάνανσα καί φρικτά τήν 27ην Αὐγούστου 1922 καί θυσιάσθηκε ὡς ἱερεῖο ἄμωμο καί ἐκούσιο, ἀπαξιώνοντας νά δεχθῇ τήν προσφερθεῖσα σ' αὐτόν διάσωση μέ τήν φυγή, διότι βάρυνε στήν ἀρχιερατική συνείδησή του ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: *“ὁ ποιμήν ὁ καλός τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων”* μόνον δέ *“ὁ μισθωτός φεύγει, ὅτι μισθωτός ἔστι καί οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων”* (Ἰωάννου ι' ,12-13).

2. Τόν Μητροπολίτη Κυδωνιῶν Γρηγόριο.

Ὁ Μητροπολίτης ὡς πατήρ καί προστάτης διατελῶν τοῦ ποιμνίου του ἔσωσε πολλοὺς πιστοὺς φυλακισμένους καί μελλοθανάτους. Φυγάδευσε δέ τό μέγιστο μέρος του ποιμνίου του σέ ἀσφαλεῖς τόπους ἔξω τῶν τουρκικῶν ὁρίων. Συγκακουχούμενος ὁ ἴδιος μετὰ τῶν περιλειπομένων ὁδηγήθηκε σέ ἐξορία μαζί τους τόν Ὀκτώβριο τοῦ ἔτους 1922. Ἐνῷ δέ ἀνοίχθηκε λάκκος ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του γιὰ νά τόν θάψουν, ἐνῷ ζοῦσε ἀκόμη, ξεψύχησε ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορῆσεως, τελειωθείς ἐν Κυρίῳ τήν 3ην Ὀκτωβρίου 1922.

3. Τόν Μητροπολίτη Μοσχονησίων Ἀμβρόσιο.

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1922 μαρτύρησε ἀφοῦ βασανίσθηκε διά πεταλώσεως τῶν ποδιῶν του καί κατατεμαχίσεως τοῦ σώματός του. Μαζί του συνεμαρτύρησαν καί οἱ ἱερεῖς καί ἄλλοι πιστοί τῆς Ἐπαρχίας του, *“ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων (καί τῶν ὀδυνῶν) αὐτῶν καί τά ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν”* (Ἀποκ. ιδ΄ , 13) δηλαδή : «για νά ἀναπαυθοῦν ἀπό τοὺς κόπους τους, καί τά ἔργα τους θά τοὺς ἀκολουθοῦν ὡς συνήγοροί τους»

4. Τόν Μητροπολίτη Ἰκονίου Προκόπιο.

Ἐτελειώθη κακουχούμενος λίγο πρὶν τὸ 1922 ἀπὸ πολλά δεινά πού ὑπέμεινε μέ θάρρος ὁ ἴδιος καί τὸ ποίμνιό του ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Στὸ μέσο μιᾶς τέτοιας καταδυναστεύσεως τοῦ ποιμνίου του καί τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ του καί τῶν ἀπεγνωσμένων οἰμωγῶν τοῦ πιστοῦ λαοῦ παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Μέγα Ἀρχιερέα καί Σωτῆρα Χριστόν, ὑπερασπιζόμενος καί συμπάσχοντας μετὰ τῶν στεναζόντων Ἑλλήνων Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολίας.

5. Τόν Ἐπίσκοπο Ζήλων Εὐθύμιο.

Φυλακίσθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους καί εὐρισκόμενος στήν φυλακή ἀπὸ τοῦ ἔτους 1921 μετέδιδε στοὺς κρατούμενους Ἕλληνες Χριστιανούς μετὰ τοῦ ἀναστασίμου χαιρετισμοῦ καί τὸ μήνυμα τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως, ἐμψυχώνοντας, παρηγορώντας καί ἐνισχύοντας αὐτοὺς. Γιά τὸ λόγο αὐτὸ ὑφίστατο καθημερινά ἐπὶ 41 ἡμέρας πολυώδυνα μαρτύρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑπέκυψε στὸν θάνατο τὴν 19ην Μαΐου 1921. Τίς τελευταῖες ἡμέρες ἔψαλλε μόνος του τὴν

νεκρώσιμη ἀκολουθία, ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Μετετέθη εἰς τὸν Κύριον ὡς Ἐθνομάρτυρας καὶ Ἱερομάρτυρας. Σήμερα ὅμως ἐνθυμούμεθα καὶ τιμοῦμε ἐπίσης τοὺς ἀναρίθμητους νεομάρτυρες κληρικούς καὶ λαϊκούς, ἀγωνιστές καὶ ἀφανεῖς ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέους καὶ γέροντες τοὺς τελειωθέντες κατὰ τὸν Μικρασιατικὸ διωγμό.

Τιμοῦμε τοὺς Ἁγίους Μάρτυρες καὶ δοξάζουμε τὸν Παντοδύναμο Κύριο, διότι μᾶς εὐλόγησε νὰ ζοῦμε σέ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια καὶ Τὸν παρακαλοῦμε νὰ σκεπάσει τὸ εὐσεβές Ἔθνος μας καὶ τὸν πιστό λαό μας καὶ νὰ εὐλογεῖ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μας, *“ὕψων κέρας Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων”*.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν.
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ.